

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در شورای دفاتر

انجمن بین‌المللی بیمه‌گران موتوری ملی»

چکیده

در بند «۴۰» سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه، بر حضور فعال و هدفمند در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای و تلاش برای ایجاد تحول در رویه‌های موجود و براساس ارزش‌های اسلامی تأکید شده است. از آنجایی که مطابق اصل یکصد و بیست و پنجم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، امضای عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، موافقتنامه‌ها و قراردادهای دولت ایران با سایر دولت‌ها و همچنین امضای پیمان‌های مربوط به اتحادیه‌های بین‌المللی پس از تصویب مجلس شورای اسلامی برعهده رئیس‌جمهور یا نماینده قانونی وی گذاشته می‌شود، لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در شورای دفاتر انجمن بین‌المللی بیمه‌گران موتوری ملی جهت طی مراحل قانونی به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است.

با عنایت به بند «۴۰» سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه، کلیات لایحه مزبور مناسب به نظر می‌رسد، اما با توجه به جنبه‌های حقوقی و اقتصادی که دارد بهتر است در جزئیات لایحه، نماینده قانونی دولت، بیمه مرکزی ایران و محل تأمین هزینه‌ها و حق عضویت موضوع لایحه قوانین بودجه سنواتی باشد.

۱. بررسی اثرات لایحه

هماهنگ‌سازی نظام‌های حقوقی مختلف یکی از الزامات گسترش روابط بازرگانی و تجاری است. پیوستن به سازمان‌ها و نهادهایی که به منظور ایجاد هماهنگی به وجود آمده‌اند می‌تواند علاوه بر تسهیل روابط تجاری و بازرگانی، حضور هر چه فعال‌تر جمهوری اسلامی ایران در سازوکارهای منطقه‌ای و بین‌المللی را نیز فراهم کند. اما الحاق به این سازمان‌ها و نهادها باید از دو بعد حقوقی و اقتصادی توجیه‌پذیر باشد تا بتواند منافع بیشتری را برای کشورمان به همراه داشته باشد.

۲. ارزیابی لایحه

با عنایت به اینکه اساسنامه انجمن بین‌المللی بیمه‌گران موتوری ملی غیرقابل تغییر است، دولت باید سازوکارهای لازم را جهت بهره‌برداری حداکثری از این عضویت، تبیین کند. در این راستا لایحه پیشنهادی از دو جنبه حقوقی و اقتصادی به صورت زیر قابل بررسی است:

۲-۱. جنبه حقوقی: جنبه‌های حقوقی لایحه مورد بررسی به شرح ذیل قابل بررسی است:

۱. جمهوری اسلامی ایران، یکی از کشورهایی است که در گذشته سابقه عضویت در سیستم کارت سبز را داشته است و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران این امر را عهده‌دار بوده است. براین اساس قید «تعیین» در ماده واحده، با توجه به ارتباط مستقیم موضوع با بیمه مرکزی ایران مورد ابهام می‌باشد.

۲. در ماده (۴-۲-ب-۵) پیش‌بینی شده که «در مواردی که دفتر متقاضی از قلمرویی است که قبلاً دارای دفتری بوده که عضویت انجمن را داشته است، تعهدات دفتر قبلی و دفتر متقاضی را تعیین خواهد کرد». در این خصوص نکته قابل ذکر مشخص نبودن تعهداتی است که ممکن است بر کشور ما بار شود.

۳. پیش‌بینی حق وتو برای دسته‌ای خاص از کشورها در قسمت «پ» از بند «۵» ماده (۷)، هر چند که مربوط به کارگروهی به نام کارگروه مدیریت است، مورد ابهام می‌باشد و این پرسش را به همراه دارد که چه دلیل خاصی موجب شده این حق برای دسته‌ای خاص از کشورها پیش‌بینی شود.

۴. ماده (۱۰) در مورد موافقتنامه چندجانبه ابهام ایجاد می‌کند که آیا منظور موافقتنامه منعقد در سال ۱۹۹۱ است یا خیر؟ از مفاد ماده چیز دیگری برمی‌آید و اشاره به بند «۲» ماده (۴) و فصل سوم مقررات داخلی دارد. حال موضوع این است که اگر موافقتنامه خاص جداگانه مد نظر است، پیوستن به آن باید با طی مراحل و مراجع قانونی در کشور باشد و آوردن آن بدین نحو (ارجاع به آن در لایحه عضویت در اساسنامه) کافی نیست. ضمن آنکه اظهار نظر در مورد مفاد آن نیز امکانپذیر نیست.

۵. در ماده (۱۳) به بودجه اشاره شده که در آن از اصطلاح کمک مالی به بودجه استفاده شده است. این عبارت ابهام ایجاد می‌کند که آیا بودجه انجمن ابتدائاً توسط سایر منابع و در درجه دوم از کمک‌های مالی اعضا تأمین می‌شود که در این صورت الزامات قانون اساسی به‌ویژه اصل هشتم آن باید رعایت گردد.

۲-۲. جنبه‌های اقتصادی: جنبه‌های اقتصادی طرح مورد بررسی به شرح ذیل قابل بررسی است:

۱. محل تأمین منابع مالی، حق عضویت و هزینه‌های عضویت در انجمن موضوع این لایحه مشخص نیست.
۲. عضویت در این انجمن موجب گسترش و توسعه بیمه شخص ثالث به خارج از قلمرو کشور شده و علاوه بر کمک به زیان‌دیدگان داخلی در خارج از کشور، می‌تواند به درآمدزایی شرکت‌های بیمه نیز کمک کند.

جمع‌بندی و ارائه پیشنهاد

با عنایت به بررسی‌های به‌عمل آمده در دو زمینه اقتصادی و حقوقی با تصریح و تبیین موارد ذیل عضویت در شورای دفاتر انجمن بین‌المللی بیمه‌گران موتوری ملی پیشنهاد می‌شود:

۱. بیمه مرکزی ایران با عنایت به وظیفه ذاتی خود نماینده ثابت دولت ایران در این انجمن باشد.
۲. با عنایت به جنبه‌های تأمین اجتماعی این نوع عضویت، هزینه‌ها و حق عضویت در این انجمن از طریق بودجه‌های سنواتی تأمین شود تا ایراد ناشی از اصل هشتم قانون اساسی نیز از این طریق مرتفع شود.
۳. ابهامات مربوط به بندهای «۳» و «۴» جنبه‌های حقوقی برطرف شود.